

TRANG THÔNG TIN VỀ LUẬN ÁN

Tên đề tài luận án: Nghiên cứu tác động của thực thi Hiệp định trị giá WTO đối với nguồn thu hải quan tại Việt Nam

Chuyên ngành: Kinh tế học

Mã số: 62.31.01.01

Họ tên nghiên cứu sinh: Lê Thị Ánh Tuyết

Khóa đào tạo: 2012

Người hướng dẫn khoa học: PGS. TS. Hoàng Vĩnh Long

Cơ sở đào tạo: Trường Đại học Kinh tế - Luật, Đại học Quốc gia TP.HCM

1. TÓM TẮT LUẬN ÁN

Luận án tập trung phân tích những tác động của thực thi Hiệp định trị giá WTO đối với nguồn thu hải quan Việt Nam. Nội dung của luận án bao gồm 5 chương như sau:

Chương 1. Tổng quan tình hình nghiên cứu và phương pháp nghiên cứu

Trong chương này, luận án đã phân tích các công trình nghiên cứu nước ngoài và trong nước liên quan đến đề tài, chỉ ra khoảng trống nghiên cứu, vấn đề nghiên cứu, khung nghiên cứu của luận án, và phương pháp nghiên cứu.

Chương 2. Cơ sở lý luận về nghiên cứu tác động của thực thi Hiệp định trị giá WTO đối với nguồn thu hải quan tại Việt Nam

Các nội dung chính được trình bày trong chương này bao gồm:

- Trình bày cơ sở lý luận về Hiệp định trị giá WTO và nguồn thu hải quan.
- Trình bày cơ sở lý thuyết và các nghiên cứu thực nghiệm về đánh giá tác động của thực thi Hiệp định trị giá WTO đến nguồn thu hải quan một quốc gia để làm cơ sở đề xuất mô hình lượng hóa mức độ các tác động của thực thi Hiệp định trị giá WTO vào nguồn thu hải quan tại Việt Nam.

- Trình bày cơ sở lý thuyết và các nghiên cứu thực nghiệm về hành vi tuân thủ thuế. Từ cơ sở đó đề xuất mô hình phân tích các yếu tố bị ảnh hưởng bởi thực thi Hiệp định trị giá WTO. Các yếu tố này có tác động gián tiếp vào nguồn thu hải quan thông qua hành vi tuân thủ thuế của doanh nghiệp xuất nhập khẩu Việt Nam.

Chương 3. Thực trạng nguồn thu hải quan và thực thi Hiệp định trị giá WTO tại Việt Nam

Nội dung của chương đã khái quát được các giai đoạn triển khai thực hiện Hiệp định trị giá WTO tại Việt Nam, từ đó đánh giá thực trạng về công tác thu ngân sách nhà nước của ngành Hải quan Việt Nam trong các giai đoạn trước và sau khi thực thi Hiệp định trị giá WTO và đã cho thấy được phần nào những tác động của thực thi Hiệp định trị giá WTO đối với nguồn thu hải quan Việt Nam. Đồng thời, chương 3 cũng đã phân tích thực trạng và cho thấy được những kết quả, hạn chế cũng như những khó khăn trong thực thi Hiệp định trị giá WTO tại Việt Nam. Đặc biệt, chương này còn cho thấy được những điểm chưa thống nhất trong quản lý về chuyển giá và trị giá hải quan ở Việt Nam trong thời gian qua, là một trong số những nguyên nhân để tình trạng gian lận thương mại dưới hình thức chuyển giá đang diễn ra rất phổ biến ở nước ta, gây ra một sự thất thoát lớn trong nguồn thu ngân sách nhà nước. Ngoài ra, bằng việc phân tích kinh nghiệm thực thi Hiệp định trị giá WTO ở các nước phát triển cũng như các nước đang và chậm phát triển, chương này cũng cho thấy Việt Nam có đủ tiềm lực và điều kiện để thực hiện tốt hơn nữa các cam kết trong Hiệp định trị giá WTO nhằm đảm bảo nguồn thu hải quan quốc gia.

Chương 4. Phân tích tác động của thực thi Hiệp định trị giá WTO đối với nguồn thu hải quan tại Việt Nam

Chương 4 đã xây dựng mô hình định lượng những tác động của thực thi Hiệp định trị giá WTO đối với nguồn thu hải quan tại Việt Nam trong ngắn hạn và dài hạn bằng mô hình VECM với bộ dữ liệu theo thời gian từ quý I/2000 đến quý IV/2014 gồm 60 quan sát.

Chương này cũng nghiên cứu các yếu tố bị ảnh hưởng bởi thực thi Hiệp định trị giá WTO có tác động tới hành vi tuân thủ thuế của doanh nghiệp xuất nhập khẩu tại Việt Nam bằng việc sử dụng phương pháp định lượng có kết hợp định tính. Thang đo và dữ liệu thu thập được kiểm định độ tin cậy Cronbach's Alpha, phân tích nhân tố khám phá EFA và phân tích hồi quy tuyến tính bội để kiểm định sự tác động của từng nhân tố đến sự tuân thủ thuế. Kết quả khảo sát cho thấy trong 4 yếu tố đề xuất: (1) Đặc điểm doanh nghiệp, (2) Môi trường kinh doanh, (3) Hội nhập quốc tế, và (4) Yếu tố tâm lý thì yếu tố hội nhập quốc tế có tác động dương mạnh nhất, trong

khi đó yếu tố đặc điểm doanh nghiệp có tác động rất ít tới mức độ tuân thủ thuế của doanh nghiệp xuất nhập khẩu.

Chương 5. Các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả thực thi Hiệp định trị giá WTO trong đảm bảo nguồn thu hải quan tại Việt Nam

Nội dung chương 5 đã phân tích bối cảnh thực thi Hiệp định trị giá WTO tại Việt Nam, đồng thời trình bày những quan điểm và mục tiêu của Đảng và Nhà nước trong công tác xác định trị giá hải quan. Dựa trên những đánh giá về thực trạng công tác trị giá hải quan thời gian qua của Việt Nam, và kết quả định lượng tác động của thực thi Hiệp định trị giá WTO đối với nguồn thu hải quan tại Việt Nam trong các chương trước, chương 5 đã cho thấy để nâng cao hiệu quả thực thi Hiệp định trị giá WTO trong đảm bảo nguồn thu ngân sách từ hải quan cần bổ sung một số giải pháp có tính khả thi ở Việt Nam.

2. NHỮNG KẾT QUẢ MỚI CỦA LUẬN ÁN

So với những nghiên cứu trước đây, luận án có những điểm mới sau:

Thứ nhất, ứng dụng mô hình VECM để ước lượng tác động trực tiếp cũng như gián tiếp của thực thi Hiệp định trị giá WTO đến nguồn thu hải quan Việt Nam;

Thứ hai, sử dụng phương pháp phân tích nhân tố khám phá EFA để xác định được mức độ tác động gián tiếp của những nhân tố chủ yếu bị ảnh hưởng bởi thực thi Hiệp định trị giá WTO như đặc điểm doanh nghiệp, môi trường bên ngoài, hội nhập quốc tế và tâm lý doanh nghiệp tới nguồn thu hải quan thông qua hành vi tuân thủ thuế của các doanh nghiệp xuất nhập khẩu;

Thứ ba, đề xuất các giải pháp khả thi nhằm nâng cao chất lượng công tác thực thi Hiệp định trị giá WTO và đảm bảo nguồn thu hải quan của Việt Nam.

3. CÁC ỨNG DỤNG/ KHẢ NĂNG ỨNG DỤNG TRONG THỰC TIỄN HAY NHỮNG VẤN ĐỀ CÒN BỎ NGỎ CẦN TIẾP TỤC NGHIÊN CỨU

Luận án là tài liệu tham khảo cho các cơ quan quản lý có liên quan như Chính phủ, Bộ Tài chính, Tổng cục Hải quan và Tổng cục Thuế,... trong việc đề ra các chính sách, biện pháp nhằm đảm bảo nguồn thu ngân sách nhà nước từ hoạt động xuất nhập khẩu tại Việt Nam trong bối cảnh thực thi Hiệp định trị giá WTO. Đồng

thời, luận án cũng sẽ là một tài liệu tham khảo cho các nhà nghiên cứu sau này khi thực hiện các nghiên cứu có liên quan tới vấn đề thuế xuất nhập khẩu, trị giá hải quan, chuyển giá, nguồn thu ngân sách nhà nước,.. hay các nghiên cứu khác có sử dụng mô hình VECM, phương pháp phân tích nhân tố khám phá EFA.

Các nghiên cứu khác có thể tiếp tục khai thác nền tảng lý thuyết liên quan đến thực thi Hiệp định trị giá WTO – nguồn thu hải quan trên thế giới và tại Việt Nam theo hướng cập nhật những phương pháp nghiên cứu và kết quả nghiên cứu mới

CÁN BỘ HƯỚNG DẪN

NGHIÊN CỨU SINH

PGS. TS. Hoàng Vĩnh Long

Lê Thị Ánh Tuyết

**XÁC NHẬN CỦA CƠ SỞ ĐÀO TẠO
HIỆU TRƯỞNG**

PGS. TS. Nguyễn Tiến Dũng